

SOCIAL OMSORG
Jeanette Adlertz

2012-02-08

Rapport från verksamhet Bostad först samt från garantin om Tak över huvudet

I syfte att motverka hemlöshet fick socialnämnden ett uppdrag av kommunfullmäktige innehållande ett åtta-punktsprogram. Utifrån uppdraget har socialnämnden i Täby en så kallad "Tak över huvudetgaranti" sedan den 1 juli 2010.

Från och med 1 juni 2011 arbetar Täby enligt en metod för att motverka hemlöshet som kallas "Bostad först". I oktober 2011 konstaterades det att samtliga punkter i åtta-punktsprogrammet hade utretts och genomförts enligt intentionerna.

Då uppdraget hade genomförts överlämnades förvaltningen av verksamheten till social omsorg att driva och genomföra föreslagna ändringar. En rapport ska delges socialnämnden per februari och september 2012.

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner rapporten.

Lisbeth Sämä
SocialchefKotte Wennberg
Enhetschef

SOCIAL OMSORG
Jeanette Adlertz

Bakgrund

Socialnämnden i Täby har i enlighet med regeringens strategi för att motverka hemlöshet infört en så kallad tak över huvudet garanti från och med 1 juli 2010. Garantin innebär att ingen ofrivilligt ska behöva övernatta utomhus eller i en portuppgång. Det handlar om personer som har omfattande social och psykisk funktionsnedsättning samt beroendeproblematik.

Tak över huvudet garanti

När det gäller Tak över huvudet garantin så kan personer i denna målgrupp vända sig till socialkontoret under kontorstid för att ansöka om bistånd till nattlogi på någon form av akutboende i Stockholm då Täby saknar detta. Under perioden 1 dec 2010-1 april 2011 abonnerade Täby på två platser på Skarpnäcksgården. Detta avtal förlängdes inte då det efter uppföljning visade på att det inte utnyttjades fullt ut. Personer som i dagsläget beviljas bistånd till nattlogi får plats på något av de akutboenden som har ledigt. Under hösten är det tre personer som beviljats detta. De utnyttjar garantin mycket.

Dagcentralen är en öppen verksamhet (inte biståndsbedömd) som har öppet alla dagar året om. Dit är vuxna personer som bor här i Täby, och har eller har haft problem med missbruk välkomna. Dagcentralen ligger centralt i Täby centrum. Det serveras frukost varje dag och det finns möjlighet att låna telefon, duscha och tvätta kläder. Man skulle med andra ord kunna kalla det en "värmestuga".

23 december 2010 till och med 8 maj 2011 så beslutade socialnämnden att Dagcentralen skulle vara dygnet-runt-öppet.

Det innebar att det fanns en möjlighet för personer att få komma in och värma sig, få en smörgås och något varmt. Det fanns också en möjlighet att "vila" på en soffa. Möjligheten för personer som var hemlösa att få vara inomhus nattetid under den mest kyliga årstiden togs emot väl.

Utifrån detta beslutade Socialnämnden att även under perioden den 1 november 2011 till och med 8 maj 2012 utöka öppethållandet på Dagcentralen till att omfatta även kvällar och natt. Under denna period gäller också utökade tider på dagarna. Bemanningsföretaget PR vård AB tillhandahåller personalen efter upphandling. De har sina tjänstgöringspass från 16.00-22.00 samt 22.00-08.15. De finns därför ett kvällspass och ett så kallat nattpass.

Närvaro på Dagcentralen på kvällar och nätter

Det har varit besökare där varje kväll/natt utom första. Det är totalt 52 olika personer som har besökt Dagcentralen kvälls/ och/ eller nattetid. Som mest har det varit 13 besök på en kväll. Det är stor variation – vissa personer har endast varit där en gång och andra kommer mer regelbundet.

10 stycken har varit kvinnor. En av dessa är ibland hemlös, men hon har aldrig vistats en hel natt på Dagcentralen utan hittat någon annan utväg.

De flesta har eller har haft kontakt med socialtjänsten.

Det är svårt att veta hur många personer som är hemlösa. En person kan komma in flera gånger under en kväll och deras upplevelses om att de är hemlösa kan skilja sig gång från gång.

Av dessa 52 personer uppger ca 10 stycken att de är hemlösa. Trots detta så vistas inte alla dessa på Dagcentralen nattetid. Av detta så drar vi slutsatsen att de ändå har någon form av alternativt boende, även om de kanske inte är ett eget boende. Sedan vi utökade öppettiderna så har det varit minst en person som uppehållit sig på Dagcentralen i stort sett varje natt. 1-2 personer är det vanligaste. Som mest har det varit fyra personer som stannat hela natten. Alla har dock inte varit hemlösa utan varit kvar av andra orsaker. Fyra av dessa tio som uppger att de är hemlösa tillhör inte Täby.

För en del är det ensamhetsproblematik och ångest som gör att de går till Dagcentralen trots att de har ett hem. Det är mycket besök på kvällstid. Även tidiga mornar kommer det personer som vill ha frukost.

Incidenter

Det har varit ett polisingripande. Det var två besökare som bråkade och polisen fick avhysa dem.

Konsekvenser

Vid två tillfällen har utländska sällskap besökt dagcentralen och efterfrågat sängplatser efter hänvisning dit på olika sätt. Detta har inte varit personer som tillhört målgruppen – bl.a. så var det en gravid kvinna. Det personalen kan göra i det läget är att hänvisa till socialjouren i Stockholm.

Personer som har uppehållstillstånd och EU/EES-medborgare som är arbetstagare eller aktivt söker arbete har samma rättigheter som svenska medborgare när det gäller ekonomiskt bistånd.

En av de personer som mest nyttjar det nattöppna och vistas där i stort sett varje natt tillhör inte Täby. Han har blivit hänvisad till enheten för hemlösa, men väljer att inte kontakta dem.

En äldre hemlös man, från Stockholm, har vid ett tillfälle kommit och besökt verksamheten. Han hade blivit hänvisad från en person i Stockholm.

Det har även varit andra personer från Stockholm som vistats på dagcentralen som uppger att de är nöjda med att denna verksamhet finns.

En socialsekreterare från Stockholm har ringt personalen på dagcentralen och frågat var Täby kommuns härbärge härbärge låg. Hon blev då informerad om att Täby Kommun inte har något härbärge, men att det finns en öppen verksamhet på nätterna för Täbybor.

Socialtjänsten i Täby Kommun följer de riktlinjerna angående ärendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna som reglerar ansvarsfördelningen i Stockholms län. Där står det "Om en person inte varit aktuell i någon kommun sedan tre månader tillbaka räknat från det tillfälle då personen blir aktuell för socialtjänsten får den kommun som är vistelsekommunen ansvaret." Följderna av detta kan innebära ökade kostnader för kommunen då detta ofta är personer med komplexa behov.

Uppföljning

Av de personer som besökte Dagcentralen vintern 2011/2011 har tre personer erbjudits Bostad först. Tre personer har beviljats träningslägenhet och en person är placerad då han har omfattade behov av omhändertagande utifrån hans fysiska hälsa. Vissa av dessa personer är ändå, av olika orsaker, på Dagcentralen ibland under kvälls- och nattetid.

Bostad först

Täby kommun arbetar sedan 1 juli 2011 enligt en metod mot hemlöshet som kallas "Bostad först". Metoden har utvecklats i New York där den kallas "housing first". Grundtanken i metoden är att en person genom att få en bostad lättare kan komma tillrätta med andra problem som till exempel missbruk.

Täby har modifierat metoden något jämfört med hur den fungerar på andra platser. Bostad först följs upp noggrant och ska utvärderas.

För att kunna erbjudas en bostad ska personen ifråga vara folkbokförd i Täby. Personen måste också vilja förändra sin situation och ha kontakt med en stödperson och en case manager. Det är väldigt strukturerat kring dessa personer. Minst en gång i veckan får de ett besök i bostaden. Stödpersonen och case manager ska finnas med vid inflyttning för att hjälpa och stötta i allt ifrån att teckna hemförsäkring till att söka hyresbidrag.

I dagsläget är det tre personer som blivit erbjudna Bostad först. Två stycken, en man och en kvinna, flyttade in under hösten 2011. Den tredje väntar på inflyttningsdatum. Ytterligare två ska bli erbjudna Bostad först under våren 2012.

I dagsläget har inga hyresskulder uppkommit och inga störningar eller andra klagomål har inkommit. Det innebär att dessa personer, med olika former av stöd, klarar av att sköta sitt boende och att följa hyreslagen.

Antal timmar som personerna behöver och vill ha stöd varierar från vecka till vecka. Under inflyttningsprocessen behövdes fler timmar – ändå upp till 12 timmar per vecka. Från 1 timme upp till 5-6 timmar per vecka arbetar stödpersonen och case managern idag med olika former av stöd. Sedan tillkommer administrativ tid i form av dokumentation, planering etc. Utifrån hur nätverket runt personerna ser ut så finns behov av olika mycket stöd. Det är mycket praktiskt hjälp, tips och råd, och utifrån kartläggning motivera till kontakter med andra enheter.

Kartläggning av hemlösheten i Sverige

På uppdrag av regeringen har Socialstyrelsen genomfört en kartläggning av hemlöshetens omfattning i Sverige 2011. Vecka 18 (2-8 maj) 2011 var mätvecka.

Socialstyrelsen använder en bred definition av hemlöshet, som omfattar olika situationer som personer kan befinna sig i för en kortare eller längre tid. De olika hemlöshetssituationerna, se bilaga 1, omfattar sålunda personers akuta brist på tak över huvudet, såväl som mer långvariga boendeformer som beträffande kontraktsform inte kan jämföras med eget boende.

Av kartläggningen framgår att hemlösheten har ökat i alla hemlöshetssituationer sedan mätningen 2005. Tak över huvudet garantin var ett av målen i regeringens hemlöshetsstrategi 2007–2009. Ett tecken på att detta tagits på allvar kan vara att det är färre personer som sover utomhus och saknar ett boende jämfört med 2005.

Enligt ovanstående kartläggning så har Täby totalt 122 hemlösa personer. 14 av dessa tillhör situation 1, (uteliggare), och 25 personer tillhör situation 3 (exv träningslägenhet). Situation 4 , de som bor hos vänner och släkt är, 22 personer. De flesta, 43 personer, tillhör situation 2 (personer som är intagna/inskrivna på exv. Kriminalvårdsanstalt, stödboende eller HVB-hem).

Bilaga 1

Hemlöshetssituationer enligt socialstyrelsens definition

Situation 1

En person är hänvisad till akutboende, härbärke, jourboende eller är uteliggare.

Situation 2

En person är intagen/inskriven på anstalten; kriminalvårdsanstalt/behandlingsenhet eller stödboende inom socialtjänst/landsting/privat vårdgivare /HVB-hem/ SIS-institution och planeras skrivas ut inom tre månader efter mätperioden, men har inte någon egen bostad ordnad inför utskrivningen/utflyttningen. Hit räknas även de personer som skulle ha skrivits ut/flyttat ut, men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad.

Situation 3

En person bor i en av kommunen ordnad boendelösning (t ex. försökslägenhet/träningslägenhet/socialt kontrakt/kommunalt kontrakt) på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal där boendet är förenat med tillsyn och/eller särskilda villkor eller regler.

Situation 4

En person bor tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar/bekanta, familj/ släktingar eller har ett tillfälligt (kortare än tre månader efter mätperioden) inneboende- eller andrahandskontrakt hos privatperson. Den uppgiftslämnande verksamheten har haft kontakt med personen av detta skäl och känner till att denna hemlöshetssituation gäller under mätperioden.

Situation 5

Ett barn eller ungdom (18 år eller yngre) lever av olika skäl under "hemlösa förhållanden" utanför familjen, vilket innebär att han/hon befinner sig i en gråzon mellan familjen och vård- och omsorgssystemet. Detta gäller inte barn och ungdomar (18 år eller yngre) som är placerade utanför hemmet av socialtjänsten enligt SoL eller LVU.